

Årsredovisning
för
Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum
802012-0948
Räkenskapsåret
2021

Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2021.

Förvaltningsberättelse

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK. Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i hela kronor (kr). Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Information om verksamheten

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrums syfte är enligt stadgarna att "förbättra de äldres levnadsbetingelser genom att tillvarata och praktiskt omsätta erfarenheter och forskningsresultat inom områden av särskild betydelse för de äldres situation i samhället, samt att själva initiera och genomföra forskning och utveckling avseende äldres förhållanden, i egen verksamhet med eller på uppdrag av andra kommuner och organisationer".

En central kunskapsbas för framtida forskning är den longitudinella studien Swedish National Study on Aging and Care (SNAC) där Äldrecentrum driver både en befolkningsstudie och en äldreomsorgsstudie. Utöver dessa driver Äldrecentrum även andra forskningsprojekt.

Stiftelsen Äldrecentrum äger tidskriften Äldre i Centrum.

Tillsammans med Stiftelsen Silviahemmet är Stiftelsen Äldrecentrum stiftare för nationellt kunskapscentrum för demensfrågor, Stiftelsen Svenskt Demenscentrum.

Stiftelsen har sitt säte i Stockholm.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

För Äldrecentrum har pandemin fortsatt inneburit anpassade arbetssätt, med i huvudsak digitala möten och hemarbete.

Under året har stiftelsen erhållit två forskningsanslag från Forte, en rad projektanslag för utredningar och ett bidrag från VINNOVAs satsning att attrahera och behålla internationell spetskompetens.

I början av året fick stiftelsen godkänt den omprövning av underlaget för särskild löneskatt på pensioner som avsåg räkenskapsåren 2014 till 2019 om totalt 3,2 Mkr. Stiftelsen gick sedan vidare med en omprövning av underlagen för räkenskapsåren 2008 till 2013. Under hösten beslutades att ompröva underlagen för 2010 till 2013 och 2,1 Mkr återbetalades.

Styrelsens arbete

Äldrecentrums arbete leds av dess styrelse. Styrelsen lägger i verksamhetsplanen fast budget och verksamhetens inriktning för det kommande året samt följer upp verksamheten genom tertialrapporter om den ekonomiska utvecklingen. Styrelsen har under året haft sex sammanträden. Styrelsens sammanträden har förberetts av styrelsens presidium, ordförande och vice ordförande.

Resultat och ställning

Flerårsöversikt (tkr)	2021	2020	2019	2018	2017
Nettoomsättning	6 482	4 498	6 583	7 671	11 558
Avkastning på eget kap. (%)	-11	12	-14	-4	20
Soliditet (%)	20	22	21	25	26
Antal anställda	19	17	17	19	21

För definitioner av nyckeltal, se Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper.

Förändring av eget kapital

	Stiftelsens- fondering	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Belopp vid årets ingång	2 400 000	8 310 141	1 491 448	12 201 589
Disposition av föregående års resultat:		1 491 448	-1 491 448	0
Årets resultat			715 336	715 336
Belopp vid årets utgång	2 400 000	9 801 589	715 336	12 916 925

Stiftelsens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning med noter.

Resultaträkning	Not	2021-01-01 -2021-12-31	2020-01-01 -2020-12-31
Stiftelsens intäkter			
Nettoomsättning		6 482 216	4 498 353
Verksamhetens Bidrag		23 774 826	22 732 286
Övriga intäkter	2	199 283	1 536 163
		30 456 325	28 766 802
Stiftelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	3	-9 741 798	-9 978 490
Personalkostnader	4	-23 759 217	-17 745 542
Avskrivningar och nedskrivningar		-33 847	-58 914
		-33 534 862	-27 782 946
Förvaltningsresultat		-3 078 537	983 856
Resultat från finansiella poster			
Resultat från kortfristiga placeringar	5	1 610 262	528 861
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		80 844	0
Räntekostnader och liknande resultatposter		-2 991	-21 269
		1 688 115	507 592
Resultat efter finansiella poster		-1 390 422	1 491 448
Resultat före skatt		-1 390 422	1 491 448
Skatt		-53 784	0
Övriga skatter		2 159 542	0
Årets resultat		715 336	1 491 448

Balansräkning	Not	2021-12-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier	6	42 235	76 082
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga fordringar	7	5 980 099	5 980 099
Summa anläggningstillgångar		6 022 334	6 056 181
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		1 974 052	504 990
Aktuella skattefordringar		1 344 235	4 019 964
Övriga fordringar		101 833	124 973
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		675 737	2 083 167
		4 095 857	6 733 094
<i>Kortfristiga placeringar</i>	8		
Andra kortfristiga placeringar		32 319 094	26 008 833
		32 319 094	26 008 833
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank		20 940 518	15 663 830
		20 940 518	15 663 830
Summa omsättningstillgångar		57 355 469	48 405 757
SUMMA TILLGÅNGAR		63 377 803	54 461 938

Balansräkning

Not

2021-12-31

2020-12-31

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

Bundet eget kapital

Kapitalandelsfond

2 400 000

2 400 000

Fritt eget kapital

Balanserad vinst eller förlust

9 801 590

8 310 141

Årets resultat

715 336

1 491 448

10 516 926

9 801 589

Summa eget kapital

12 916 926

12 201 589

Avsättningar

Avsatt för pensioner

9

39 229 535

35 392 004

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder

1 203 053

1 113 049

Övriga skulder

5 194 321

4 577 053

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

10

4 833 968

1 178 243

Summa kortfristiga skulder

11 231 342

6 868 345

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER

63 377 803

54 461 938

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäktsredovisning

Projektens intäkter bokförs löpande via resultaträkningen, vid avslutning bokförs resultatet och utfallet. Basanslag intäktsförs hänförligen till respektive period.

Redovisningsprinciper för enskilda balansposter

Anläggningstillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde. Följande avskrivningsprocent tillämpas:

Materiella anläggningstillgångar

Inventarier, verktyg och installationer	20%
Datorer	33%

Ändamålsbestämda medel

I posten Ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor och andra ändamålsbestämda medel.

Lämnade bidrag

Lämnade bidrag redovisas som en minskning av eget kapital.

Nyckeltalsdefinitioner

Nettoomsättning

Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Avkastning på eget kap. (%)

Resultat efter finansiella poster i procent av justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt).

Soliditet (%)

Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

Antal anställda

Medelantal anställda under räkenskapsåret.

Not 2 Övriga intäkter

	2021	2020
Projektresultat	-6 282	1 189 651
Lönebidrag	157 512	157 512
Fondförvaltning Kickback	0	16 587
Sjuklöneersättning	48 008	172 413
	199 238	1 536 163

Not 3 Övriga externa kostnader

	2021	2020
Kostnader projekt	4 444 157	4 373 230
Lokalkostnader	2 354 419	2 129 645
Äldre i Centrum	587 887	727 934
Övriga kostnader	2 355 335	2 747 681
	9 741 798	9 978 490

Not 4 Anställda och personalkostnader

	2021	2020
Medelantalet anställda		
Kvinnor	16	13
Män	3	4
	19	17
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 090 233	1 115 613
Övriga anställda	12 401 899	10 342 702
	13 492 132	11 458 315
Sociala kostnader		
Pensionskostnader årets	4 833 096	2 243 474
Pensionskostnader p.g.a. ändrad uppskattning & bedömning	0	-3 136 191
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	5 128 202	7 575 234
Löneskatt p.g.a. ändrad uppskattning & bedömning	0	-760 840
	9 961 298	5 921 677
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	23 453 430	17 379 992
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	75 %	75 %
Andel män i styrelsen	25 %	25 %

Not 5 Resultat från kortfristiga placeringar

	2021	2020
Erhållna utdelningar	231 707	235 177
Resultat vid avyttringar	1 378 555	293 684
	1 610 262	528 861

Not 6 Inventarier, verktyg och installationer

	2021-12-31	2020-12-31
Ingående anskaffningsvärden	504 245	1 199 855
Inköp		70 387
Försäljningar/utrangeringar		-765 997
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	504 245	504 245
 Netto anskaffningsvärde	 504 245	 504 245
Ingående avskrivningar	-428 163	-1 135 246
Försäljningar/utrangeringar		765 997
Årets avskrivningar	-33 847	-58 914
Utgående ackumulerade avskrivningar	-462 010	-428 163
 Utgående redovisat värde	 42 235	 76 082

Not 7 Finansiella anläggningstillgångar

	Ansk. värde	Ansk. v. (föreg. år)	Bokfört värde	Bokf. v. (föreg. år)	Markn. v. bokslutsdag	Markn. v. (föreg. år)
SPP Generationsfond 40-tal	5 980 099	(5 980 099)	5 980 099	(5 980 099)	10 074 172	(9 501 490)
Summa	5 980 099	(5 980 099)	5 980 099	(5 980 099)	10 074 172	(9 501 490)

Not 8 Kortfristiga placeringar

Namn	Anskaffn. värde	Bokfört värde	Marknads- värde
Swedbank Robur Fonder AB	32 319 094	32 319 094	37 868 870
	32 319 094	32 319 094	37 868 870

Not 9 Avsättningar för pensioner

Den historiska skulden för personal som var anställd hos Äldrecentrum vid årsskiftet 1997-12-31 uppgår till 3 447 tkr. Utöver den historiska pensionsskulden tillkommer, för löner överstigande 7,5 basbelopp, enl. pensionsavtal (KAP/KL) skuld om 28 124 tkr. Pensionsskulden uppgår till 31 072 tkr varav 1 545 tkr kommer utbetalas under 2022.

Till detta kommer även en skuld avseende den individuella del som placeras i den fond den anställda själv valt. Pensionsavgiften beräknas med ledning av årslönen 2021 och uppgår i år till 499 tkr.

Den totala pensionsskulden är per sista december 2021 är 31 571 tkr. Utöver detta tillkommer avsatt löneskatt på 24,26%.

	2021-12-31	2020-12-31
Pensionsskuld inkl. löneskatt	39 229 535	35 392 004
	39 229 535	35 392 004

Not 10 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2021-12-31	2020-12-31
Upplupna löner	60 074	46 407
Upplupna semesterlöner	718 608	523 034
Beräknade lagst. sociala avgifter	232 280	169 075
Förutbetalda intäkter	3 550 735	26 440
Övr uppl kostn & förutbet int	272 271	413 287
	4 833 968	1 178 243

Not 11 Rapport om årsredovisningen

För denna årsredovisning har en Rapport om årsredovisningen upprättats av:

Sofie Lithberg, ECIT Services AB

som är auktoriserad redovisningskonsult genom medlemskap i Srf konsulternas förbund

UNDERSKRIFTER

Stockholm 2022-02-21

Erik Slottner

Mirja Räihä

Lisbeth Crabo Ljungman

Catarina Carbell

Elisabeth Löfvander

Kent Ivarsson

Helena Bonnier

Désirée Pethrus

Åsa Hedberg Rundgren
Direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats

Anders Rabb
Auktoriserad revisor
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Eva Aronsson
Förtroendevald revisor

Handläggare: Åsa Hedberg Rundgren

Tjänsteutlåtande 1/2022

Tfn 08-690 58 09

Styrelsen 2022-02-21 §5

ÅRSREDOVISNING OCH VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR 2021

Förslag till beslut:

Stiftelsen Äldrecentrums styrelse föreslås besluta

att godkänna årsredovisning och verksamhetsberättelse för 2021

att överlämna årsredovisningen till revisorerna för granskning samt

att efter revisorernas granskning överlämna årsredovisning och verksamhetsberättelse till stiftarna

Åsa Hedberg Rundgren

Direktör

Stiftelsens uppdrag

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (Stiftelsen Äldrecentrum) är en stiftelse som enligt sina stadgar syftar till att *"förbättra de äldres levnadsbetingelser genom att tillvarata och praktiskt omsätta erfarenheter och forskningsresultat inom områden av särskild betydelse för de äldres situation i samhället samt att själv initiera och genomföra forskning och utveckling avseende de äldres förhållanden, i egen verksamhet eller i samarbete med eller på uppdrag av andra kommuner eller organisationer"*.

Stiftelsen Äldrecentrums vision

Genom kunskap och oberoende ska Stiftelsen Äldrecentrum vara den ledande FoU-verksamheten inom äldreområdet.

Stiftelsen Äldrecentrum ska arbeta med frågor som rör äldres situation i samhället ur ett brett perspektiv. Dit hör kunskap om åldrande och vård och omsorg om äldre, men också äldres situation i relation till samhällsutveckling, innovation och förebyggande insatser. Genom forskning och utvecklingsarbete kan Stiftelsen Äldrecentrum bidra med den vetenskapliga basen för kunskapsutveckling också inom dessa områden.

Förutom att öka kunskapen om äldres levnadsförhållanden ska Stiftelsen Äldrecentrum stärka nyttiggörandet av kunskap. Detta ska ske dels genom stöd till verksamhetsutveckling och implementering, dels genom kommunikation.

Arbete i pandemitider

Under 2021 har pandemin fortsatt att påverka Stiftelsen Äldrecentrums inriktning och arbetssätt. Särskilt tydligt har det påverkat datainsamlingen till befolkningsstudien SNAC-K, som efter att enbart ha genomfört digitala intervjuer under våren ställde om för att möta probander fysiskt efter sommaren. Men det tog bara någon månad innan datainsamlingen helt fick återgå till digitalt format. Den nya inriktningen med att genomföra magnetresonanstomografiundersökningar (MR) har dock lyckats starta upp.

Även utredararbetet har varit påverkat genom att möten, intervjuer i de allra flesta fall genomförts digitalt. Trots detta, och tack vara att vissa möten ändå genomförts coronasäkert med verksamheterna, har projekt som under 2020 legat på is kunnat slutföras under 2021. Ett par exempel på detta är stödet till att utveckla Tryggt mottagagande och projektet som följer implementering av musik som omvårdnad vid ett vård- och omsorgsboende som Region Stockholms kulturförvaltning beställt.

Medarbetarna vid Stiftelsen Äldrecentrum har i enlighet med myndigheternas rekommendationer haft möjlighet att arbeta hemifrån under 2021, något som många föredragit. Under hösten gjordes dock ett försök att återgå till mer arbetsplatsförlagt arbete, men precis som för datainsamlingen till SNAC-K fick vi anpassa oss till de mer strikta rekommendationer som rådde under hösten 2021.

Stiftelsen Äldrecentrum fortsätter stärka forskningsperspektivet, men utvecklar också stödet till verksamhetsutveckling

Premiärnumret av Äldre i Centrum's Vetenskapliga Supplement utkom med första numret av Äldre i Centrum. Genom det vetenskapliga supplementet kan Stiftelsen Äldrecentrum erbjuda forskare att publicera sina forskningsstudier i en vetenskaplig tidskrift på svenska som vänder sig till praktiken och kliniken. Språket i det vetenskapliga supplementet ska vara tillgängligt, utan att den vetenskapliga stringensen går förlorad. Det vetenskapliga supplementet sänker tröskeln för gemene man att läsa vetenskaplig litteratur. Redan på supplementets första år erhöll Stiftelsen Äldrecentrum ett treårigt publiceringsbidrag från Forte.

Under året har Stiftelsen Äldrecentrum tillsammans med samarbetspartner sökt och tilldelats forskningsmedel för totalt knappt 10 miljoner att disponera över fem år. Stiftelsen Äldrecentrum står som huvudman för dessa medel. Flera av Stiftelsen Äldrecentrums medarbetare har också ingått i ansökningar som varit framgångsrika och erhållit medel men där Stiftelsen Äldrecentrum inte står som huvudman.

Stiftelsen Äldrecentrum har också varit lyckosam och erhållit medel från Vinnovas satsning *Attrahera, integrera och behålla internationell Spetskompetens*. Genom denna har Stiftelsen Äldrecentrum rekryterat en utredare ursprungligen från Storbritannien som avlagt sin doktorsavhandling vid Karolinska institutet inom området kognitiv svikt och som kommer kunna förstärka Stiftelsen Äldrecentrum inte bara med specialistkompetens inom demens utan som även har erfarenhet av att arbeta med samskapande projekt där brukare, anhöriga och andra berörda är delaktiga. Detta är ett utvecklingsområde för Stiftelsen Äldrecentrum.

Ytterligare en utredare har rekryterats med avsikt att särskilt leda Stiftelsen Äldrecentrums arbete för stöd till systematiskt förändringsarbete och implementering. Därmed kommer Stiftelsen Äldrecentrum bli starkare i att stötta förändringsarbete inom stiftarnas verksamheter. Under året har ett flertal aktiviteter pågått i syfte att stötta förändringsprocesser.

Kommunikation

För kommunikationsavdelningen har 2021 präglats mycket av att förvalta de satsningar vi gjorde under förra året, inte minst kring vår hemsida, sociala medier, Äldre i Centrum's podd och lanseringen av vår nya vetenskapliga tidskrift Äldre i Centrum Vetenskapligt supplement.

Forskningsrådet Forte beslutade i oktober att ge både Äldre i Centrum och Vetenskapligt supplement publiceringsstöd med 1 200 tkr vardera under perioden 2022–2024.

Media

I samband med större publika händelser skriver Stiftelsen Äldrecentrum nyheter och pressmeddelanden, samt försöker nå ut till media via direkta kontakter. Under 2021 publicerade vi fem pressmeddelanden och blev bland annat uppmärksammad i Seniorens och Tidningen Curie. Våra utredare och seniora rådgivare har också agerat stöd för journalisters research och bidragit med expertuttalanden i medier som SVT, Altinget.se och Värnamo nyheter.

Webbplatsen www.aldrecentrum.se

Webbplatsen [aldrecentrum.se](http://www.aldrecentrum.se) är viktig för att marknadsföra och presentera Stiftelsen Äldrecentrums arbete. Under året har vi arbetat vidare med den nya webbplats som vi lanserade i slutet av 2020. På webbplatsen har speciellt fokus lagts på att visa upp den verksamhet som pågår på Stiftelsen Äldrecentrum, att bjuda in till nya kontakter och samarbeten, samt att inbjuda besökare att följa oss även i andra kanaler.

Mellan den 1 januari 2021 och 31 december 2021 besöktes hemsidan 26 500 gånger, en viss minskning jämfört med 28 000 under 2020. Antalet unika besökare under 2021 var 18 500 jämfört med 20 800 år 2020. Nedgången bedöms bero på att vi migrerat till ny webbplats i slutet av 2020 och då rensat sidan från visst äldre innehåll. De mest besökta undersidorna är sidan för kontaktuppgifter till medarbetare och sidan med våra publikationer.

Nyhetsbrev

Stiftelsen Äldrecentrum ger även ut digitala nyhetsbrev. Under 2021 gavs tolv nyhetsbrev ut. Vid årsskiftet hade nyhetsbrevet 2 400 prenumeranter. Med nyhetsbreven sprids bland annat information om Stiftelsen Äldrecentrums verksamhet och aktuella utbildningar, seminarier och publikationer.

Sociala medier

Stiftelsen Äldrecentrum har fortsatt sitt fokus på att nå ut i sociala medier, där utredarna nu är delaktiga i att hitta uppslag för att synliggöra verksamhetens vardag, det som annars inte syns i vår rapportering. Syftet är även att visa Stiftelsen Äldrecentrums spännande samarbeten med andra organisationer. Framför allt arbetar vi med Facebook och LinkedIn, med extra ansträngning kring LinkedIn där vi når yrkesaktiva just där vi själva befinner oss: i gränslandet mellan praktik, FoU och akademi.

I slutet av 2021 hade Stiftelsen Äldrecentrum 542 följare (jämfört med 505 år 2020 och 415 år 2019) på Facebook. På LinkedIn har vi gått från 310 följare vid årets början till 535 följare vid årets slut.

Stiftelsen Äldrecentrum finns även på Youtube, nu med 376 prenumeranter. Det totala antalet visningar (från starten 2011) till och med år 2021 är cirka 102 000. Under året har Stiftelsen Äldrecentrum haft 13 000 visningar av både äldre och nyproducerat material, att jämföra med 16 000 år 2020 och 13 000 under 2019. Under 2021 har vi publicerat tre filmer på Youtube, där samtliga är presentationer av Stiftelsen Äldrecentrums rapporter.

Tidskriften Äldre i Centrum

Tidskriften Äldre i Centrum ges ut sedan 1987 och är en populärvetenskaplig tidskrift om forskning och utveckling inom äldre- och åldrandeområdet. Till tidskriften hör webbplatsen aldreicentrum.se, samt Äldre i Centrum-podden, ett nyhetsbrev samt konton på de sociala medierna Facebook och LinkedIn.

Fyra pappersutgåvor gavs ut 2021, med följande teman, utgivningsmånader, omfång och upplagor:

#1 Tema: Brukarmedverkan, mars, 116 sidor, 2 500 ex

#2 Tema: Covid-19, maj, 132 sidor, 2 500 ex

#3 Tema: SNAC 20 år, september, 132 sidor, 2 500 ex

#4 Tema: Livslångt åldrande, november, 132 sidor, 2 500 ex

Varje tema samlar artiklar inom ett aktuellt ämne, oftast skrivna av forskare själva. Tidskriften innehåller även nyheter, reportage om forskningsprojekt eller om hur forskning används i praktiken, porträttintervjuer (med både seniora forskare och doktorander samt om svenska äldreforskningscentrum), fördjupande forskningsartiklar/essäer, referat av aktuella avhandlingar, bokrecensioner och lästips, krönikor, kommentarer och debattartiklar.

Vetenskapligt supplement

I början av 2021 publicerades det första numret av Stiftelsen Äldrecentrums nya vetenskapliga tidskrift Äldre i Centrum Vetenskapligt supplement. Premiären uppmärksammades med ett reportage i Vetenskapsrådets tidning Curie. Tre artiklar accepterades för publicering i tidskriften efter peer review-granskning. Under året har dessa artiklar fått 1 300 besök på webbplatsen aicvs.se, som också fick premiär under året. Artiklarna har laddats ner 900 gånger.

Genom ett utskick riktat till Sveriges äldre- och åldrandeforskare har vi bjudit in att inkomma med manuskript till nästa nummer. Med ett första publicerat nummer att visa upp har vi kunnat notera ett mångdubbelt större intresse för tidskriften, vilket under året resulterat i ett fördubblat antal insända vetenskapliga manuskript.

Läsare

Omkring 1 600 adressater får Äldre i Centrum med post och den distribueras vanligen även på föreläsningar, konferenser, mässor och utbildningar etcetera – på grund av coronapandemin dock inte under 2021. Bland läsarna finns beslutsfattare och anställda inom vård och omsorg, forskare, studenter och en intresserad allmänhet.

Sveriges gerontologiska sällskap och Riksföreningen för sjuksköterskor inom äldre- och demensvård prenumererar på Äldre i Centrum för sina medlemmars räkning.

Samarbeten

Under året inleddes ett samarbete med Sveriges gerontologiska sällskap om gemensamma seminarier. Planen på sikt är att hålla seminarier i anslutning till varje nytt nummer av papperstidskriften, med ämnen som anknyter till respektive

nummers tema. Ett första seminarium hölls (digitalt) i början av december, med tre forskare som föreläsare på temat Livslångt åldrande.

Äldre i Centrum: Webbplats, podd, nyhetsbrev och sociala medier

På äldrecentrum.se publiceras de enskilda artiklarna ur tidskriften samt en pdf-version av varje nytt nummer. Där hittar besökaren också daglig nyhetsbevakning, information om tidskriften och redaktionen samt Äldre i Centrum-podden.

Under året gjorde 38 768 användare sammanlagt 55 501 besök vilka resulterade i 93 830 sidvisningar.

Äldre i Centrum-podden publicerade sju nya avsnitt under 2021. Totalt hade podden 2 351 lyssningar på Soundcloud och 469 lyssningar på Spotify.

Äldre i Centrums nyhetsbrev kommer ut en gång i veckan förutom under semesterperioder. Under året skickades 43 nyhetsbrev till 428 prenumeranter (vid årets slut).

Nyheter sprids också via Äldre i Centrums sociala medier-konton på Facebook och LinkedIn, som vid årets slut hade 140 respektive 670 följare.

Ledning

Stiftelsen Äldrecentrums arbete leds av dess styrelse. Styrelsen lägger i verksamhetsplanen fast budget och verksamhetens inriktning för det kommande året samt följer upp verksamheten genom tertialrapporter om den ekonomiska utvecklingen.

Styrelsen har under året haft sex sammanträden. Styrelsens sammanträden har förberetts av styrelsens presidium, ordförande och vice ordförande.

Verkställande direktör Åsa Hedberg Rundgren har uppdraget att ansvara för verksamheten och den löpande förvaltning av stiftelsen.

Då tidigare ordförande Ella Bohlin (KD) valt att lämna sina politiska uppdrag och därmed även uppdraget som ordförande för Stiftelsen Äldrecentrum har ny ordförande, Désirée Petrus (KD) invalts. Även Anna Attegren Granath (L) har lämnat politiken.

Sundbybergs kommun har valt att från 2022 i stället för att anlita Stiftelsen Äldrecentrums FoU-verksamhet anlita FOU nu, då kommunen har ett flertal pågående FoU-samarbeten med nordostkommunerna i länet.

Styrelsen hade under 2021 följande sammansättning:

Valda av Region Stockholm

Ordinarie

Désirée Pethrus (KD)

Catarina Carbell (S)

Lisbeth Crabo Ljungman (M)

Elisabeth Löfvander (V)

Ersättare

Anna Attegren Granath (L)

Gunnel Färm (S)

Margareta Olin (S)

Sofia Paulsson (M)

Valda av Stockholms stad

Ordinarie

Mirja Räihä (S)

Erik Slottnér (KD)

Helena Bonnier (M)

Ersättare

Ian Dickson Lauritzen (M)

Elisabeth Hellström (M)

Birger Kato (S)

Valda av Storsthlm

Ordinarie

Kent Ivarsson (C)

Ersättare

Andreas Lind (S)

Adjungerad från Sundbybergs stad

Vakant

Revisorer:

Ordinarie

Suppleant

Auktoriserade revisorer

Eva Aronsson (KD), förtroendevald revisor

Gun Risberg (S), förtroendevald revisor

Anders Rabb, Öhrlings PriceWaterhouseCoopers AB

Richard Vahul, Öhrlings PriceWaterhouseCoopers AB

Stiftelsen Äldrecentrum ska föra en dialog med stiftarna och andra intressenter kring stiftelsens inriktning och verksamhet. Ett forum för dialog är Stiftelsen Äldrecentrums FoU-råd. Detta består av representanter från stiftarna och de två största pensionärsorganisationerna. Rådet har haft fyra möten under året. Stiftelsen Äldrecentrum har även under året samverkat med Stockholms stad genom äldreförvaltningen och Region Stockholm genom hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF), samt även med Storsthlm som också representeras i styrelsen, samarbeten som fördjupats och vidareutvecklats under året.

Administration

Arbetet med att uppdatera styrdokument som ekonomirutiner och andra policydokument har fortlöpt under året.

Personal 2021

Äldrecentrum har under 2021 totalt haft totalt 22 heltidsanställda medarbetare (varav fyra män), tre deltidsanställda (endast kvinnor) och sju timanställda (varav en man). Personer

som under 2021 erhållit arvode från Äldrecentrum (styrelse och revisorer undantagna) är sex personer (varav två män).

Beräknat på hela året 2021 motsvarade medelantalet anställda 19, två fler än 2020.

Den totala sjukfrånvaron var 5,42 % procent, en sänkning jämfört med 2020, då sjukfrånvaron var 7,38 procent. Detta beror på att under 2020 var ett par medarbetare långtidssjukskrivna.

Ekonomi

I början av året fick stiftelsen godkänt den omprövning av underlaget för särskild löneskatt på pensioner som avsåg räkenskapsåren 2014 till 2019. Omprövning av inkomstdeklarationer får göras sex år tillbaka i tiden och arbetet med att lämna in omprövningen gjordes i samarbete med PWC. Det som stiftelsen betalt in för mycket under den här perioden återbetalades, totalt 3,2 Mkr.

Stiftelsen Äldrecentrum gick sedan, på egen hand, vidare med en omprövning av underlagen för räkenskapsåren 2008 till 2013. Eftersom omprövningen avsåg underlag som låg längre än sex år tillbaka i tiden yrkade stiftelsen på att Skatteverket skulle frångå den huvudregel som normalt tillämpas. Under hösten beslutades att ompröva underlagen för 2010 till 2013 och 2,1 Mkr återbetalades. Begäran om omprövning för åren 2008 och 2009 avslogs med hänvisning till preskriptionstiden på 10 år.

Under året har stiftelsen placeringspolicy omarbetats. I samråd med stiftelsens fondförvaltare på Swedbank föreslogs förändringar i policyn som sedan antogs av styrelsen under september månad. Målet med förvaltningen ökades från en realvärdesäkring på ca 2 procent till 4 procent. Det beslutades även att fördelningen mellan placering i aktietillgångar och räntetillgångar bör ligga på 60 respektive 40 procent.

I samband med omarbetningen av placeringspolicyn beslutades att Stiftelsen från och med 2022 kommer att budgetera utdelning på kapital. Stiftelsen Äldrecentrum har för närvarande endast en fond, Swedbank Robur Transition Sweden, som ger utdelning och den förväntas ligga på ungefär samma nivå som den gjort historiskt. Även avkastning på Stiftelsens kapital kommer att finnas med som en budgeterad intäkt från och med budget 2022. Endast en del av den förväntade avkastningen kommer dock att budgeteras, då historisk avkastning inte är en garanti för framtida avkastning.

Det program för doktorand och gästforskare som budgeterades för 2021 har inte påbörjats under året. Planen är att återuppta det arbetet under 2022.

Nya projekt har startats under året och fanns inte med i budget för 2021. Dessa projekt har genererat 1,7 Mkr i projektintäkter för 2021.

Projekten vid Stiftelsen Äldrecentrum drivs med stöd av det basanslag som inkommer från stiftarna, många gånger i kombination med annan finansiering. Av tabellen nedan framgår för vilka projekt Stiftelsen Äldrecentrum erhåller andra bidrag (ex Forte, Vinnova, Socialstyrelsen, statsbidrag genom RSS):

	Erhåller extra projektbidrag
Äldres hälsa och omsorgsbehov	
SNAC-K, befolkningsstudien	x
SNAC Stockholm Äldreomsorg	x
Levnadsvanor under coronapandemin bland personer 70 år och äldre – fortsatta analyser	
Enkätundersökning om hälsa, mat och måltider	x
Forskningsprojekt NutriSym- Nutritionsrelaterade symtom och besvär	x
Utvärdera Matlyftet	
Upptäcka undernäring i hemtjänsten	
Upptäcka våld i nära relationer, REAGERA-S	
Förutsättningar och hinder för god personalkontinuitet i hemtjänsten	
Omsorg för judar och romer	x
Samverkan	
SAMSAS	x
LUS - Hållbar samverkan	
Hem(sjuk)vård	x
Tryggt mottagande	x
Förebyggande arbete	
Implementering av FINGER-studien – Stockholm huvudstad för äldres kognitiva hälsa	
Egenvård	x
Delaktighet för alla i det digitaliserade samhället	
Vi pratar om livet	x
Sällskap på recept	
Systematiskt förändringsarbete och verksamhetsutveckling	
Behov av utveckling av palliativ vård på SÄBO respektive LSS	
Initiera och utvärdera kompetensutveckling som rör vård i livets slutskede i äldreomsorg	x
Implementering av tidiga, förberedande samtal inför livets slut på vård- och omsorgsboende	x
Utvärdera brukarenkät för personer med kognitiv svikt	x
Musik som omvårdnadsåtgärd	x
Reflektion	x
Hur gör evidens nytta för brukare?	x
Utvärdera språksatsing	x

Projekt och aktiviteter

Under 2021 har Stiftelsen Äldrecentrum genomfört projekt och aktiviteter i syfte att bidra med kunskap stöd till i första hand stiftarna, men också med kunskap till välfärden och till vetenskapssamhället.

Nedan ges korta beskrivningar av projekt och aktiviteter. De är kategoriserade efter de fyra inriktningar som Stiftelsen Äldrecentrum i huvudsak arbetar mot. Några projekt berör mer än en inriktning men redovisas i sammanställningen under en rubrik.

1. Äldres hälsa och omsorgsbehov

Swedish national study on aging and care

Den nationella longitudinella befolkningsstudien, SNAC (*Swedish national study on aging and care*) har bedrivits sedan 2001. SNAC omfattar fyra geografiska områden, Stockholm Kungsholmen/Essingeöarna, Nordanstig, Skåne och Blekinge.

I Stockholm består SNAC-studien av två delar: en befolkningsdel (SNAC-K) där ett representativt urval av personer 60 år och äldre boende på Kungsholmen/Essingeöarna genomgår en omfattande undersökning avseende hälsa, levnadsvanor och villkor, samt en äldreomsorgsdel (SNAC Stockholm äldreomsorg, tidigare SNAC-K vårdssystem) som omfattar registerdata om beslut om äldreomsorgsinsatser.

SNAC-Kungsholmen, befolkningsstudien

Arbetet med SNAC-K bedrivs tillsammans med Aging research center, ARC, vid Karolinska institutet. Syftet med studien är att samla in och analysera longitudinella data avseende åldrandet, hälsan och funktionsförmågan samt tilldelningen av vård- och omsorg för äldre personer. Studien avser att ge ökade kunskaper om åldrandet och hälsoutvecklingen. Härigenom erhålls bättre underlag för utvecklingen av såväl förebyggande insatser som av vården och omsorgen om äldre personer.

I SNAC-K befolkningsstudie har 4 706 personer boende på Kungsholmen/Essingeöarna deltagit sedan starten. Alla deltagare genomgår en klinisk undersökning, intervju om hälsa och livsstil samt får sitt minne testat. Syftet med studien är bland annat att studera övergången från normalt åldrande till sjuklighet och nedsatt funktionsförmåga samt kartlägga risk- och friskfaktorer.

Befolkningsstudien har under 2021 fortsatt med undersökningsfas 2019–2021, uppföljning av personer 78 år och äldre samt genomförandet av baslinjeundersökning av personer 60 år och 81 år.

På grund av pandemin gjordes inga fysiska undersökningar på plats på Stiftelsen Äldrecentrum under första halvåret av 2021. Huvuddelen av sjuksköterske- och läkarintervjuerna gjordes i stället på distans via video- och telefonsamtal. Parallellt

med detta gjordes 1 074 telefonintervjuer som en uppföljning av covid-19 studien som genomfördes 2020, vars syfte var att undersöka hur personer över 65 år påverkades av coronakrisen gällande fysisk och mental hälsa, sociala faktorer och möjligheter till aktivitet. Hösten 2021 återupptogs fysiska besök på SNAC-K. Ordinarie SNAC-K-undersökningar gjordes parallellt med förkortade fysiska besök för de som tidigare gjort en distansintervju via video eller telefon. Teamet förstärktes med 0,5 testledare i psykologi för att komma i kapp med den försening som pandemin medfört gällande det kognitiva testbatteriet.

Tabell 1. Antal personer som deltagit i SNAC-K befolkningsstudien under 2021, fas 2019–2021.

	Tredje upp- följning	Fjärde upp- följning	Andra upp- följning	Femte uppföljning	Fjärde uppföljning	Sjätte upp- följning	Baslinje undersökning	
	78 år	84 år	87 år	90 år	93 år	96+ år	81 år	60 år
Sjuksköterske intervju	158	78	37	22	7	9	9	13
Läkarunder- sökning	158	78	37	22	7	9	9	13
Minnestester av testledare i psykologi	104	52	11	6	0	0	3	36

Alla frågor, undersökningar och tester granskas för att bibehålla hög kvalitet på insamlade data. Detta arbete görs tillsammans med personalen som samlar in data samt forskningsledarna på de olika områdena som ingår i nationella SNAC. Förberedelse inför nästa undersökningsfas 2022–2024 har påbörjats.

Den 22 november hölls SNAC-K forskardag. Syftet är att öka samarbetet och utbyta kunskap och erfarenheter mellan datainsamlingsgruppen och forskargruppen.

SNAC-K+data som samlats in genom Stiftelsen Äldrecentrums försorg har under år 2021 resulterat i hela 32 vetenskapliga artiklar. En doktorsavhandling som bygger på data från SNAC-K har försvarats vid Karolinska institutet under 2021.

Från SNAC-K Vårdsystem till SNAC Stockholm Äldreomsorg

SNAC Vårdsystemstudien syftar till att bidra till en jämlik och behovsanpassad äldreomsorg genom att tillhandahålla underlag för styrning och ledning samt vetenskapligt kunskapsbyggande. Fram till 2020 har datainsamlingen skett för om-
sorgstagare som stadsdelen Kungsholmen har betalningsansvar för.

Biståndshandläggare har löpande registrerat alla biståndsbeslut som tagits inom kommunens äldreomsorg samt faktorer som är relaterade till behoven. Att kunna ställa beviljade insatser mot bedömda behov är en avgörande strategisk fråga för planeringen och uppföljningen av äldreomsorgen.

Under 2021 har Stiftelsen Äldrecentrum i kontinuerlig dialog med äldreförvaltningen och Kungsholmens stadsdelsförvaltning arbetat med att utveckla studien till att nu omfatta samtliga biståndsbeslut för alla omsorgstagare 65 år och äldre i hela Stockholms kommun. *SNAC-K Vårdsystemdelen* har därmed bytt namn till *SNAC Stockholm Äldreomsorg*.

I stället för att biståndshandläggare registrerar uppgifterna i ett separat system inhämtas nu befintliga standardiserade och pseudonymiserade uppgifter direkt från det sociala dokumentationssystemet (Paraplysystemet) (med godkännande från etikprövningsmyndigheten Dnr 2020-03778). Därigenom har datainsamlingen effektiviserats, samtidigt som datakvaliteten förbättrats då inget bortfall av biståndsbeslut förekommer. Godkännandet av etikprövningsmyndigheten innefattar även samkörning med hälso- och sjukvårdsdata för att undersöka hur insatser från äldreomsorgen och hälso- och sjukvården samvarierar.

Stiftelsen Äldrecentrum har, tillsammans med applikationsförvaltaren TietoEvry, utvecklat en rutin för samkörning, överföring och lagring av omsorgs- och sjukvårdsdata. Hittills har omsorgsdata för åren 2015 till juni 2021 levererats, vilket omfattar cirka 500 000 biståndsbeslut. Arbetet med att organisera och kvalitets-säkra data har påbörjats.

En fördjupad datainsamling har dessutom testats i stadsdelen Kungsholmen. Tillsammans med biståndshandläggare har Stiftelsen Äldrecentrum utvecklat ett kort webbformulär med ytterligare relevanta faktorer för biståndsbedömningen än de som på ett standardiserat sätt finns tillgängliga i Paraplysystemet. Under en tremånadersperiod (mars–maj) har biståndshandläggare registrerat uppgifter i webbformuläret för personer som beviljats insatser inom äldreomsorgen. Analysen av i vilken utsträckning dessa ytterligare faktorer (till exempel bostadens tillgänglighet, känd psykisk ohälsa respektive missbruk, besvär av ensamhet) påverkar biståndsbesluten har påbörjats och syftar till att på sikt bidra till en utveckling av Paraplysystemet.

Presentationer Stockholm SNAC Äldreomsorg:

- SNAC-studiens kontaktpersoner på Socialdepartementet
- Stockholms stad:
 - Stadsdelsförvaltningen Kungsholmen
 - Beställarchefen Äldreomsorg
 - Äldreomsorgschefer
 - Äldreförvaltningen (förvaltningsledningen, läkarstrateg)
- Region Stockholm och Stockholms stad
- Karolinska institutet (Aging research center)
- Stiftelsen Äldrecentrums styrelsemöte
- Stiftelsen Äldrecentrums FoU-råd

Levnadsvanor under coronapandemin bland personer 70 år och äldre - fortsatta analyser

Under första kvartalet 2021 publicerades en rapport om hur äldre personer i Stockholm hanterat och upplevt tiden som senare beskrivits som coronapandemins första våg.

Studien bygger på enkäter som skickats ut till ett representativt urval av personer 70 år och äldre i Stockholms stad. Nästan 2 400 personer (motsvarande 64 procents svarsfrekvens) besvarade enkäten mellan juni och september 2020. Ett extra stort urval av personer 85 år och äldre gav unika möjligheter att kunna belysa situationen för de äldsta, en grupp som i studier ofta saknas eller är underrepresenterad.

Resultaten visade att pandemin inneburit påfrestningar och försämringar vad gäller centrala livsområden, såsom vardagliga aktiviteter, sociala kontakter, fysiska aktivitet, den psykiska hälsan samt kontakter med vården och omsorgen. Dock är gruppen "personer äldre än 70 år" starkt heterogen. Hur man har hanterat och upplevt livet under pandemin har exempelvis varierat beroende på ålder, det allmänna hälsotillståndet samt om man varit ensam- eller samboende. Det har också framkommit könsskillnader gällande vilka av de i enkäten inkluderade faktorer som haft störst inverkan på en individs situation och upplevelse. Bland resultaten kan särskilt lyftas fram försämringar vad gäller vardaglig fysisk aktivitet och den psykiska hälsan (besvär av ensamhet, indikation på depression) som riskerar att få långvariga konsekvenser för folkhälsan.

I slutet av enkäten ombads de svarande att skriva ned vad som tydligast har påverkat dem eller förändrat deras liv under coronapandemin. En stor majoritet av dem som svarade på enkäten svarade också på denna fråga. En kvalitativ ramverksanalys för att klassificera och organisera de över 1 900 svaren i övergripande kategorier och teman är under arbete och planeras publiceras i artikelformat under 2022.

Studien om levnadsvanor under coronapandemin bland personer 70 år och äldre har presenterats för:

- Äldrenämnden
- Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och äldreförvaltningen
- Psykiatriberedningen Region Stockholm
- Äldreförvaltningen
- Folkhälsomyndigheten
- Läns gemensamt FoU-seminarium

Enkätundersökning om hälsa, mat och måltider på Södermalm

Våren 2021 fick Stiftelsen Äldrecentrum i uppdrag av Södermalms stadsdelsförvaltning att bistå vid genomförandet av en enkätundersökning riktad till stadsdelens invånare 70 år och äldre. Syftet med undersökningen var att kartlägga vilka upplevda behov och preferenser rörande insatser för att förebygga undernäring som finns hos personer 70 och äldre boende på Södermalm, samt andelen personer där svar indikerar att risk för undernäring bör följas upp. Det övergripande målet var att stadsdelen ska kunna erbjuda stöd och aktiviteter för

att förebygga undernäring hos äldre personer anpassat till invånarnas efterfrågan och behov.

Uppdraget innebar två delar. I den första delen gav utredare på Stiftelsen Äldrecentrum den legitimerade dietisten på Södermalms stadsdelsförvaltning handledning i att planera och genomföra fokusgruppsintervjuer. Målet var att inhämta kunskap inför utformning av frågeområden för enkätundersökningen. Intervjuerna gjordes med ett urval av äldre personer på Södermalm i syfte att utforska och fånga perspektiv på behov och önskemål gällande stöd, aktiviteter och utbud kopplat till måltidssituationen. I andra delen bistod Stiftelsen Äldrecentrums utredare i framtagandet av enkäten samt ansvarade för att genomföra databehandling och vetenskaplig analys. Resultatet levererades i december 2021 till Södermalms stadsdelsförvaltning i form av ett arbetsmaterial att använda i förvaltningens verksamhetsberättelse för 2021. En rapport innehållande resultatet av enkätundersökningen samt diskussion av de metodologiska övervägandena som gjorts under arbetet med denna planeras ges ut i Stiftelsen Äldrecentrums skriftserie under första delen av 2022.

Forskningsprojekt NutriSym - Nutritionsrelaterade symtom och besvär

Projektet påbörjades hösten 2019 och är ett samarbete mellan Stiftelsen Äldrecentrum, Akademiskt primärvårdscentrum, APC, Karolinska institutet och Högskolan Kristianstad. Syftet är att utveckla och validera ett nytt instrument, *NutriSym*, som kan användas för att identifiera och beskriva besvär och symtom vid undernäring hos äldre personer. Målet är att utveckla ett användarvänligt och effektivt instrument, som kan bidra till att stärka nutritionsvården och omsorgen för äldre personer.

Undernäring är ett allvarligt tillstånd som orsakar stort lidande och risken att utveckla undernäring ökar med högre ålder. I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:10) finns särskilda krav på att hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens verksamheter fastställer arbetssätt för att förebygga och behandla undernäring, i det ingår att genomföra riskbedömningar. Upptäcks risk för undernäring är information om de symtom och besvär som personen upplever av stor vikt för den omvårdnadsansvariga personalen för att en god och personcentrerad vård- och omsorg ska kunna erbjudas. Det finns i dag inte ett enkelt instrument som kan hjälpa till att fånga dessa besvär och symtom, utan en kombination av flera frågeformulär behöver användas. Forskning har visat att de existerande formulären vart och ett ger unik information, men att informationen som inhämtas också till viss del är överlappande. Tidigare studier har också visat att det kan vara svårt, tidskrävande och belastande för en äldre och sjuk person att besvara de olika formulären som har olika formuleringar av frågor, svarsalternativ och skalor. Syftet med NutriSym-projektet är att utveckla ett instrument som kan ge samma information som tre redan existerande formulär ger tillsammans.

Under 2021 har den första versionen av NutriSym tagits fram. Valet av frågor har delvis grundats på resultat från analys av tidigare insamlade data från äldre personer med risk för undernäring. Syftet med analysen var att identifiera hur informationen som inhämtas från de befintliga formulären är överlappande eller överflödigt, för att ge vägledning i valet av relevanta frågor till det nya instrumentet. Valet av frågor grundades även på tillgänglig evidens, beprövad erfarenhet samt forskargruppens expertis på området. När första versionen av NutriSym var klar fick äldre personer testa att fylla i instrumentet och samtidigt lämna synpunkter på utformning och användarvänlighet.

I den andra delen av projektet, som startar under 2022, planerar vi att validera och pröva det nya instrumentet, först i en studie med äldre personer inskrivna i den basala hemsjukvården i region Stockholm. I studien kommer 100 personer besvara NutriSym tillsammans de tre andra formulären. Syftet är att utvärdera om NutriSym kan ge samma information som de tre redan existerande formulären gör tillsammans. I ett andra steg planerar vi att pröva NutriSyms användbarhet i en studie som inkluderar personal och äldre personer från regionens basala hemsjukvård och från stadens äldreomsorg (vård- och omsorgsboende).

Utvärdering av Matlyftet

Sedan 2019 har Stockholms stad (äldreförvaltningen) genomfört satsningen *Matlyftet*, som är ett projekt för att förebygga undernäring och ofrivillig ensamhet hos äldre personer. Med hjälp av finansiering från äldreförvaltningen planerar och genomför stadsdelarna olika sociala aktiviteter, som matlagningsträffar och provsmakningar för att stärka den sociala dimensionen kring mat och måltider.

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum fick i uppdrag att utvärdera satsningens första år för att undersöka hur väl aktiviteterna togs emot av de medverkande.

I början av juli presenterades resultaten vid ett seminarium för äldreförvaltningen och i november publicerade Stiftelsen Äldrecentrum rapporten *Uppföljning av projektet Matlyftet i Stockholms stad*. Resultaten visar att det fanns en stor entusiasm kring satsningen hos de medverkande och många äldre har tagit del av satsningen, men att projektet likt många andra projekt saknar genomtänkta strategier för systematisk uppföljning, vilket gör det svårt att säga om aktiviteterna gett någon effekt.

Att upptäcka undernäring i hemtjänsten

I början av 2021 tillfrågades Stiftelsen Äldrecentrum om att vara del i ett utvecklingsarbete som genomförs i samarbete mellan Södermalms stadsdelsförvaltnings avdelning för äldreomsorgs utvecklingsenhet och en kommunal hemtjänstutförare (Södertjänst). Det övergripande syftet med utvecklingsarbetet är att skapa ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att hemtjänstpersonal i ett tidigt skede upptäcker risk för undernäring hos äldre med hemtjänst i ordinärt boende i Södermalms stadsdel. Fokus i utvecklingsarbetet ligger även på hur samarbete sker med övriga aktörer inom stadsdelen, och i första hand med beställarenheten.

Arbetet inleddes under våren 2021 med att utredare på Stiftelsen Äldrecentrum genomförde en kartläggning av den nuvarande situationen gällande hemtjänstenhetens respektive beställarenhetens rutiner och arbetssätt med att upptäcka risk för undernäring hos omsorgstagare. I kartläggningen genomfördes intervjuer med personal, chefer och samordnare.

Resultatet av kartläggningen visade (i korthet) att det på båda enheterna fanns behov av att utveckla rutiner och arbetssätt för att upptäcka när risk finns för undernäring och för de åtgärder som kan vidtas. Vidare synliggjordes behov av att utbildningar inom området riktas och anpassas efter de behov och olikheter i kunskapsnivå som finns hos personalen.

Både de intervjuade inom hemtjänst och beställarenhet uttryckte dessutom behov av att utveckla samverkan med andra aktörer (för omsorgstagare med risk för eller med konstaterad undernäring), både med enheter inom stadsdelen och inom hälso- och sjukvården.

Resultatet av kartläggningen låg till grund för utvecklingsenhetens och hemtjänstenhetens gemensamma plan för utvecklingsarbetets fortsättning. I planen ingår bland annat att revidera hemtjänstenhetens befintliga rutiner, genomföra utbildningar för personal inom hemtjänst och beställarenheten, implementera nya arbetssätt samt att på ett systematiskt sätt följa arbetet. Under 2022 planeras för fortsatt dialog kring hur Stiftelsen Äldrecentrum kan stödja utvecklingsarbetet framöver.

Att upptäcka våld i nära relationer - REAGERA-S

Reagera, Responding to elder abuse in geriatric care, är ett instrument utvecklat för att upptäcka våldsutsatthet bland äldre personer. Det är utvecklat av forskare vid Linköpings universitet med syfte att användas inom sjukvården. Instrumentet har vidareutvecklats till ett självskattningsinstrument (Reagera-S), där S står för självskattning.

Instrumentet innehåller tio frågor till äldre personer om övergrepp de kan ha varit utsatta för genom livet. Inom socialtjänsten är det av yttersta vikt att till exempel biståndshandläggare har god kunskap om våld mot äldre och att de kan arbeta mer effektivt med att förebygga och upptäcka våld. Upptäckten av våld mot äldre kan försvåras av att tecknen kan misstas för uttryck för normalt åldrande.

I ett led att utveckla möjligheterna för biståndshandläggare att upptäcka våld i nära relationer har sju stadsdelar introducerats i att arbeta med instrumentet Reagera-S. Detta har skett vid två workshoptillfällen med som letts av Stiftelsen Äldrecentrum och forskare vid Karolinska institutet inom ramen för ett forskningsprojekt om följsamhet till och anpassning av evidensbaserade metoder.

Därefter har Stiftelsen Äldrecentrum följt stadsdelarnas arbete med att implementera och utvärdera sina erfarenheter. Rapportskrivning pågår, leverans är planerad till mars 2022.

Preliminära resultat har presenterats på Operations kvinnofrids konferens, 26/11 2021, arrangerad av Länsstyrelsen: *Tema upptäckt av våldsutsatta vuxna, barn och våldsutövare*.

Förutsättningar och hinder för god personalkontinuitet i hemtjänsten

Personalkontinuitet, det vill säga att insatser utförs av samma och så få personer som möjligt, har återkommande framförts som en av de viktigaste kvalitetsfaktorerna inom hemtjänsten. På uppdrag av äldreförvaltningen har Stiftelsen Äldrecentrum genom intervjuer med utvalda hemtjänstenheter undersökt vad som kan uppfattas som hindrande faktorer för hemtjänstenheter att nå det av staden uppsatta målvärdet för personalkontinuitet.

Genom intervjuer med chefer, samordnare och omsorgspersonal på nio olika hemtjänstenheter framträder en komplex bild av förutsättningar för hemtjänsten att nå målbilden för indikatorn, men också svårigheten med att tolka vad de inrapporterade indikatorvärdena faktiskt mäter.

Trots att god personalkontinuitet har understrukits som en del av en omsorg av god kvalitet, har det även lyfts att kvalitet innefattar fler aspekter och att dessa

ibland väger tyngre i det vardagliga arbetet där de ekonomiska ramarna till stor del begränsar handlingsutrymmet.

Faktorer som beskrevs påverka personalkontinuiteten, direkt och indirekt, är de ekonomiska förutsättningarna som anses påverka i vilken grad en enhet har möjlighet att tillsvidareanställa personal, fördelning av ordinarie respektive timanställd personal, variationen i kundunderlaget, arbetsmiljö, sjukfrånvaro, omsorgstagarnas behov och önskemål, samt enhetens organisation och de olika strategierna för planering och bemanning.

Stiftelsen Äldrecentrum har lämnat ett PM och presenterat det för äldreförvaltningen i juni 2021.

Efterfrågan på och behov av äldreomsorg för romer och judar

Hur människan förhåller sig till sitt åldrande är tätt förknippat med hennes sociokulturella sammanhang, vilket inkluderar idéer kring familj, genus, kroppsliga förändringar, religiösa övertygelser och syn på livsloppet. Ett gott åldrande kan betyda olika saker beroende på en persons sociokulturella kontext och tillhörighet, men även utifrån hens personliga livsval, tankar, intressen, erfarenheter och behov.

Stockholm är en storstad med rik variation av invånare. För att få bättre insikt i efterfrågan på och behov av äldreomsorg för romer och judar har äldreförvaltningen i Stockholms stad vänt sig till Stiftelsen Äldrecentrum med uppdraget att genomföra en kvalitativ undersökning om målgruppernas egna tankar och synpunkter om äldreomsorg.

Undersökningen har två frågeställningar i fokus:

- Vilket behov finns av äldreomsorg bland äldre romer och judar i Stockholm?
- Hur vill personer inom målgruppen bli bemötta inom äldreomsorgen?

Resultatet är ett PM, som inte har ambitionen att ge en fullständig bild av hur romer och judar resonerar kring behov av äldreomsorg. Ambitionen är snarare att genom några berättelser och röster bjuda till eftertanke, skapa förståelse och ge uppslag till framtida planering.

2. Samverkan

SAMSAS

Samskapad samverkan för att förebygga försämrad hälsa hos äldre – ett samhällsbaserat aktionsforskningsprojekt. Syftet i detta samhällsbaserade aktionsforskningsprojekt är att studera, samskapa och utvärdera nya samverkansmodeller för förebyggande insatser i partnerskap med äldre, närstående, personal, chefer och beslutsfattare inom civilsamhälle, kommun och region.

Befolkningen i Sverige blir äldre och fler, allt äldre personer, bor hemma. Med stigande ålder ökar risken för försämrad fysisk, psykisk och social hälsa. Försämrad hälsa påverkar äldre personers livskvalitet och bidrar till samhällets ökade vård och omsorgskostnader. För att kunna förebygga försämrad hälsa behövs samverkan mellan socialtjänsten och andra aktörer. Det saknas dock kunskap som utifrån ett systemperspektiv beskriver hur samverkan sker inom och mellan organisationer för att förebygga försämrad hälsa hos äldre personer som bor i ordinärt boende.

Detta samhällsbaserade aktionsforskningsprojekt har en deltagande forskningsansats och forskningen sker i samverkan mellan länets FoU-enheter med inriktning mot äldre. Vi avser att genom fallstudier och fyra delstudier utforska:

- äldre personers användning av socialtjänst och sjukvård, hur samverkan för att förebygga försämrad hälsa hos äldre ser ut, och vilka aktörer som är, respektive borde kunna vara, aktiva i sådan samverkan
- vilka modeller som samskapas och hur samverkan manifesteras i praktiken
- i vilken utsträckning uppsatta samverkansmål uppnås och vilka effekter av samverkan aktörer identifierar som särskilt betydelsefulla
- på vilka sätt den deltagande forskningsansatsen påverkar aktörer och forskare, kunskapsproduktion och användning av resultaten.

Projektets samverkansmodeller kommer att bidra till utvecklingen av effektiva sammanhållna insatskedjor som kan stödja äldre personer att behålla sin hälsa så länge som möjligt. Genom projektets klient- och praktiktäna ansats sker anpassning till lokala kontexter vilket möjliggör innovativ och relevant forskning som kan integreras i praktiken.

Forskningsprojektet erhöll 5,2 miljoner kronor från Forte (Dnr 2021-01361) i maj 2021. Därefter har etikansökan skrivits och godkänts (Dnr 2021-04645), referensgrupp tillsatts och planering av delprojekt och datainsamling inletts.

LUS - Hållbar samverkan - piloten i Enskede-Årsta-Vantör

Allt sedan lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård kom 2018 har Stockholm – både regionen och staden – kämpat med att få lagens intentioner att fungera i praktiken. Syftet är att skapa trygga processer för stadens äldre och säkra en god vård och omsorg. Trots flera år av insatser vill både äldre-nämnden i Stockholms stad och Region Stockholm att implementeringsarbetet fortsätter.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning (EÄV), Region Stockholm och Stiftelsen Äldrecentrum har sedan februari 2021 arbetat för att utveckla arbetssätten och fortsätta det pågående utvecklingsarbetet i stadsdelen. En arbetsgrupp bestående av representanter för EÄV, Gullmarsplans vårdcentral och Stiftelsen Äldrecentrum har träffats regelbundet under året. En kartläggning har genomförts där representanter för de olika aktörerna intervjuats; Dalen geriatrik, biståndshandläggare, vårdcentraler, rehab och teamet för tryggt mottagande. I december avrapporterades resultaten till projektets styrgrupp. De största problemen handlar om vårdcentralernas möjlighet att erbjuda funktionen Fast vårdkontakt samt genomförande av möten för SIP (samordnad individuell plan). Utvecklingsarbetet kommer fortsätta under 2022.

Hemvård i Stockholms stad - vad innebär det?

I och med att Stiftelsen Äldrecentrum fick ett etiskt godkännande att matcha uppgifter om omsorgsinsatser i Stockholms stad och uppgifter om hälso- och sjukvårdsinsatser i Region Stockholm, finns nu möjligheten att för första gången studera vad som kännetecknar gruppen äldre med hemtjänstinsatser och hemsjukvård inklusive hemrehabilitering. Vi har valt att kalla gruppen för personer med hemvård.

Under 2021 har registeruttagen förberetts och olika aktörer informerats om den planerade studien. Frågeställningarna handlar om att beskriva hur många personer det gäller, vilka insatser som hemsjukvården och hemtjänsten erbjuder dessa personer och vilka yrkesgrupper, och med vilken kompetens, som svarar för insatserna. Den här studien kommer att ge ett underlag till ansvariga huvudmän med en samlad bild av vad som kännetecknar gruppens situation. Resultaten förväntas bidra till att utveckla hemvårdens kvalitet, för den äldres bästa och för ett bättre utnyttjande av offentliga resurser både i Stockholms stad och Region Stockholm. De första registeruttagen förväntas genomföras under första kvartalet 2022. Sedan följer analys och rapportskrivning. Även vetenskapliga publikationer planeras.

Tryggt mottagande, stöd till vidareutveckling av arbetssättet

På uppdrag av äldreförvaltningen påbörjade Stiftelsen Äldrecentrum under hösten 2019 ett projekt med syftet att utveckla arbetssättet Tryggt mottagande för att möta kraven i överenskommelsen kring lagen om samverkan vid utskrivning från sluten- hälso- och sjukvård. När coronapandemin slog till i början av 2020 lades projektet på is, men under 2021 kunde arbetet återupptas. Under våren gjordes en omstart av projektet och medarbetare i Tryggt mottagande-teamet samt chefer på enheten för biståndsbedömning intervjuades i syfte att kartlägga aktuella förutsättningar och behov kopplade till utveckling av Tryggt mottagande-funktionen.

Utifrån resultatet av kartläggningen genomfördes därefter en workshopserie under hösten där en grupp bestående av biståndshandläggare, Tryggt mottagande-teamet och chefer arbetade tillsammans med att utveckla processen kring Tryggt mottagande och samarbetet mellan biståndshandläggare och teamet. Upplägget i workshopserien baserades på Planera-Göra-Studera-Agera-cykeln, som är en etablerad metodik för kontinuerligt och systematiskt förbättringsarbete, samt en forskningsbaserad modell av implementering ur ett beteendeförändringsperspektiv.

3. Förebyggande arbete

Implementering av FINGER-studien - Stockholm huvudstad för äldres kognitiva hälsa

Karolinska institutet tillsammans med FINGER Brain health institute har sedan 2020 arbetat för en storskalig implementering i Stockholm av den livsstilsintervention som fick så positiva resultat i en finsk studie som publicerades 2015. Studien brukar förkortas FINGER efter namnet på den artikel som publicerades 2015: *The Finnish geriatric intervention study to prevent cognitive impairment and disability*.

Parterna vill gå från forskning till implementering och målet är att nå alla, drygt 80 000 personer över 65 år i Stockholmsregionen, och få dem att ändra sin livsstil i den riktning som FINGER-projektet anger. Det ambitiösa målet med detta är att göra Stockholm till internationell huvudstad för äldres kognitiva hälsa.

Stiftelsen Äldrecentrum har en roll i arbetet genom att följa implementeringsprocessen. Tyvärr har pandemin gjort att arbetet legat nere stora delar av 2021 men under årets senare del har arbetet tagit fart igen. Spånga-Tensta stadsdel har visat intresse av att starta upp en FINGER-verksamhet och tillsammans med Region Stockholm få med både kommunens och regionens aktörer. Utredaren vid Stiftelsen Äldrecentrum följer implementeringsarbetet och stöttar projektledaren vid Karolinska institutet. Fokus i Stiftelsen Äldrecentrums arbete läggs på frågeställningar som: Vad får olika enheter att påbörja arbetet med att införa FINGER-studiens modell för livsstilsförändringar, vilka är framgångsfaktorerna och vilka är hindren? Vad gör att äldre motiveras att påbörja de livsstilsförändringar som FINGER-modellen kräver?

Stiftelsen Äldrecentrum kommer fortsätta att följa implementeringsarbetet även 2022.

Samarbete för förebyggande egenvård i hemmiljö för sköra äldre personer

I Sverige ökar andelen äldre i befolkningen och majoriteten av den åldrande befolkningen kommer leva i eget boende, snarare än på särskilt boende under hela eller lång tid av sitt kvarstående liv. Att upprätthålla självständighet och god livskvalitet kommer vara av stor betydelse för denna grupp. Egenvård är ett sätt att bibehålla sin självständighet, men den äldre personen kan komma att behöva stöd för att genomföra sin egenvård. Möjliga inriktningar för projektet är att förebygga fall, undernäring och psykisk ohälsa.

I detta projekt vill vi undersöka hur egenvård kan faciliteras, och hur primärvård och socialtjänst (äldreomsorg), med stöd från de äldre själva, kan utveckla samverkan för preventiv egenvård. Vår hypotes är att "egenvårdsintyget" har god potential att fungera som ett nyckelverktyg för samverkan mellan primärvård och äldreomsorg.

Syftet med projektet är därför att undersöka hur egenvårdsintyget kan användas för att stärka samarbete mellan primärvård och äldreomsorg för effektivt och jämnt förebyggande av ohälsa och försämrade funktionsförmåga hos hemmaboende äldre personer med hemtjänst.

Vi vill undersöka i vilken utsträckning och för vilken typ av egenvård, egenvårdsintyget används i dag. Vi vill också undersöka vad som kan vara hindrande och underlättande faktorer för att samverkan mellan primärvård och socialtjänst (äldreomsorg) ska komma till stånd.

Vi kommer genom deltagaraktiv och samskapande forskningsmetodik involvera både de professionella och de äldre personerna, för att fånga relevanta perspektiv. De äldres perspektiv på vad och hur de önskar att stöd till egenvård ska utformas kommer spela stor roll.

Projektet har tre delar som bygger på varandra. Den sista delen handlar om att utifrån ett utforskande av hindrande och möjliggörande faktorer, och utifrån de äldre personernas erfarenheter och behov, utforma och testa modeller för stöd till egenvård genom samverkan.

Projektet har tilldelats 4 480 tkr från Forte för tre års forskningsstudier.

Delaktighet för alla i det digitaliserade samhället

Under 2021 fortsatte arbetet med projektet *Delaktighet för alla i det digitaliserade samhället* (DELAD). Projektet är ett samarbete mellan flera FoU:er i Stockholmsområdet (Stiftelsen Äldrecentrum, Nestor FoU-center, FoU Nordost och FOU nu) och forskargruppen CACTUS från Karolinska institutet.

Under året har arbetsgruppen genomfört tre så kallade regionala dialogforum. Dessa forum har varit tillfällen för diskussion och utbyte mellan personer som på olika sätt berörs av hur socialtjänsten arbetar med frågor som rör hur invånarnas möjligheter till delaktighet påverkas av den pågående digitaliseringen. Intresset för att delta har varit stort och forumen har lockat deltagare från många olika verksamheter och organisationer i länet. De genomförda dialogforumen har haft följande teman: Socialtjänsten och delaktighet i det digitaliserade samhället – möjligheter och utmaningar, Närbild – spännande initiativ i Stockholms län och Digital kompetens hos personal inom socialtjänsten.

Utöver dialogforumen har även en träff på temat Digitalt stöd i hemmet genomförts. Under denna träff samlades personer som arbetar med att erbjuda stöd till äldre som bor hemma för erfarenhetsutbyte. Denna träff blev också startpunkten för ett nätverk mellan personer från olika kommuner i länet som jobbar med att erbjuda digitalt stöd i hemmet.

Gruppen har även arbetat med en forskningsplan och gjort en ansökan om forskningsmedel till Fortes utlysning för tillämpad välfärdsforskning. För denna ansökan är utredare från Stiftelsen Äldrecentrum huvudsökande.

Ansökan har titeln *Delaktighet i det digitaliserade samhället – hur kan socialtjänstens insatser matcha nya behov?* och bygger på de utmaningar och frågor som lyfts under dialogforumen. Detta innebär att projektet redan i planeringsfasen präglats av samskapande med berörda aktörer. Det kan utifrån dialogforumen och litteratur inom området konstateras att

det finns ett behov av en fördjupad förståelse av behov och förutsättningar för delaktighet på lika villkor i det digitaliserade samhället. Det finns även behov av kunskap om hur stöd till personer i digitalt utanförskap kan ges utifrån individens behov samtidigt som rätten till integritet respekteras.

Syftet med projektet är att under fyra års tid utforska dessa komplexa frågor tillsammans med socialtjänsten i Stockholms län och personer som befinner sig i digitalt utanförskap. Genom att ta oss an detta ämne är målet att:

- Samskapa hållbara processer för dialog, engagemang och kartläggning av delaktighetsfrågor i ett digitaliserat samhälle
- Uppmärksamma möjligheterna för utveckling av befintliga insatser och strategier inom socialtjänsten så att de svarar mot behoven hos de som befinner sig i digitalt utanförskap
- Bedriva och sprida vår forskning på innovativa sätt, som är anpassade till socialtjänstens praktiska kontext och som främjar en hållbar förändring.

För att stödja utvecklingen av DELAD-projektet beviljades Stiftelsen Äldrecentrum hösten 2021 medel (450 000 kr) från Vinnovas utlysning *Attrahera, integrera och behålla internationell spetskompetens*. Utlysningen riktar sig till internationella forskare som har flyttat till Sverige under EU:s Marie Skłodowska-Curie actions och har gett möjligheten att anställa en tidigare Marie Curie fellow som utredare på Stiftelsen Äldrecentrum under sex månader.

Vi pratar om livet

Stiftelsen Äldrecentrum följer sedan 2020 ett suicidpreventivt projekt som leds av Riksföreningen Hjärnkoll. Stiftelsen Äldrecentrums har i uppdrag att följa hur samverkan sker och vad som skapar goda förutsättningar för samverkan i denna kontext. Under 2021 har aktörer från kommun (Stockholm och Göteborg), regioner och civilsamhälle samverkat för att erbjuda samtalsgrupper till män som är över 70 år, en grupp som toppar suicidstatistiken. Under året har datainsamling genomförts och analys påbörjats.

Preliminära resultat har presenterats på Äldreomsorgsdagarna 15/10 2021, Älvsjömassan.

Sällskap på recept - Farsta

I stadsdelen Farsta, liksom övriga stadsdelar, finns öppna träffpunkter och mötesplatser för äldre som stadsdelen ansvarar för. I början av året kontaktades Stiftelsen Äldrecentrum av ansvariga personer för Farsta stadsdels två träffpunkter. Önskemålet var att få stöd i arbetet med att öka kännedomen om mötesplatserna och nå fler äldre med ensamhetsproblematik. Stödet från Stiftelsen Äldrecentrum har varit i form av regelbundna träffar där diskussionerna gällt informationsspridning, vem eller vilka organisationer som kan hjälpa till, men också strategier för att följa upp arbetet. När man fler och när man just personer med ensamhetsproblematik? Under året har vårdcentraler, rehab, biståndshandläggare och hemtjänstpersonal involverats i informationsspridningen. I slutet av året genomfördes en

enkätundersökning riktad till besökare på mötesplatsen och resultaten ska analyseras i början av 2022. Stiftelsen Äldrecentrum kommer att fortsätta stödja arbetet även 2022.

4. Systematisk förändringsarbete och verksamhetsutveckling

Behov av utveckling av palliativ vård på SÄBO respektive LSS

Pandemin har satt starkt fokus på den palliativa vården vid särskilda boenden (SÄBO). För att dra lärdomar från hanteringen under covid-19-pandemin och för att se över behovet av reviderade rutiner för palliativ vård för Stockholms stads särskilda boenden har Stiftelsen Äldrecentrum genomfört en undersökning med syfte att identifiera och specificera utvecklingsbehov. Undersökningen har omfattat dialogmöten och intervjuer med palliativa ombud, processledare (en funktion i stadsdelen som ansvarar för att utveckla och stödja dokumentationen i de olika arbetsprocesserna), läkare från två läkarorganisationer, medicinskt ansvariga sjuksköterskor, vårdutvecklingsledare och verksamhetschef från palliativt kunskapscentrum, samt granskning av styrdokument.

Uppdraget har avgränsats till att omfatta den kommunala hälso- och sjukvården inom LSS-hälsan och SÄBO i egen regi.

Utredningen pekar på ett behov av att:

- Bredda och använda befintlig palliativ kompetens
- Stärka ett proaktivt palliativt förhållningssätt
- Stärka ledarskapet och skapa en organisation som främjar ett palliativt förhållningssätt.

Andelen äldre på LSS-boende kommer att öka under kommande år, innebärande fler dödsfall än tidigare. Den palliativ vården på LSS-boenden pekar på behov av fortsatt utveckling inom tre områden:

- Omsorgspersonalens kompetens att möta de enskildas behov av palliativ vård
- Läkarmedverkan
- Samverkan mellan huvudmännen.

Initiera och utvärdera kompetensutveckling som rör vård i livets slutskede i äldreomsorg

Projektet *Initiera och utvärdera kompetensutveckling som rör vård i livets slutskede i äldreomsorg* ingår i ett doktorandprojekt där en av Stiftelsen Äldrecentrums utredare är huvudhandledare. Projektet genomförs i Stockholm stad av en doktorand vid Karolinska institutet med planerad disputation i september 2022. Syftet med projektet är att lära om personals erfarenheter av vård i livets slut inom äldreomsorg.

Under året har en vetenskaplig artikel publicerats och två ytterligare artiklar skickats till vetenskapliga tidskrifter inom detta projekt. Ett internationellt samarbete har inletts med forskargrupper i Nederländerna, Belgien och Australien för att översätta och validera ett australiskt instrument som mäter beredskap inför frågor som rör livets slut.

Implementering av tidiga, förberedande samtal inför livets slut på vård- och omsorgsboende

En av Stiftelsen Äldrecentrums utredare är huvudhandledare för en doktorand vid Karolinska institutet, med planerad disputation institutet under hösten 2025. Doktorandprojektet *Död och döende i äldreomsorgen – Implementering av förberedande samtal inför vårs i livets slut på vård- och omsorgsboende* bygger vidare på och utvidgar pågående forskningsprojekt inom DöBra¹. Forskarutbildningen sker inom ramen för en anställning vid Enskede Årsta Vantör stadsdelsförvaltning.

Under året har den första artikeln i projektet skickats till vetenskaplig tidskrift, en online-enkät om beredskap inför frågor som rör livets slut och personcentrerad vård färdigställt, och rekrytering av sex vård och omsorgsboenden genomförts. Enkäten kommer att skickas ut till all personal vid de rekryterade enheterna i mitten av januari 2022. Äldreförvaltningen skickade i december ut ett forskningsbaserat material som tagits fram av projektgruppen till alla enskilda vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad. En plan har tillsammans med chefer från tre vård och omsorgsboenden utarbetats för att använda materialet och genomföra implementering av tidiga, förberedande samtal inför livets slut under 2022.

Utvärdera enkät Socialstyrelsen

Under flera år har Socialstyrelsen ansvarat för den nationella brukarenkäten som går ut till alla äldre med omsorgsinsatser. Tyvärr har det visat sig att svarsfrekvensen är väldigt låg när det gäller personer med demenssjukdom, både de med hemtjänstinsatser och de med plats på vård- och omsorgsboende. Det gör att resultaten är svåra (omöjliga) att värdera. För att öka svarsfrekvensen har Socialstyrelsen tagit fram en modifierad enkät med enkla och robusta frågor som handlar om vad brukaren tycker om alldagliga situationer som hjälptagare inom äldreomsorgen. Stiftelsen Äldrecentrum har på uppdrag av Socialstyrelsen undersökt om äldre personer med nedsatt kognitiv funktion kan besvara denna modifierade brukarenkät.

Enkäten testades på 21 personer (13 personer med hemtjänst och åtta personer på demensboende). Resultatet visade att grad av nedsättning av kognitiv förmåga hos den äldre är helt avgörande för att kunna besvara enkäterna. Frågornas utformning har därför ingen avgörande betydelse för huruvida de äldre kan svara på enkäterna. Det framkom både bland dem med hemtjänst och än mer tydligt bland dem som testades på särskilt boende. Där var svaren helt beroende av att den äldre fick hjälp. Resultaten avrapporterades som ett PM till Socialstyrelsen i december 2021.

¹ DöBra är ett nationellt forskningsprogram om döende, död och sorg för att möjliggöra förberedelse för mötet med livets slutskede. www.dobra.se

Musik som omvårdnadsåtgärd

Kompetenscentrum för kultur och hälsa inom Region Stockholm har bland annat målsättningen att sprida forskning och kunskaper om att använda musik i vården och omsorgen av äldre. I augusti 2021 kontaktades Stiftelsen Äldrecentrum av Kompetenscentrum för kultur och hälsa för ett uppdrag att följa ett implementeringsprojekt på Serafens vård- och omsorgsboende under hösten 2021 och våren 2022.

Uppdraget innebär dels att följa (observation) två musikterapeuters arbete med personalen och de boende på Serafen, dels undersöka vilka strategier och arbetsätt som används för att musiken ska integreras och bli en del av omvårdnadsåtgärderna på boendet. Uppdraget innebär också att undersöka vilka organisatoriska förutsättningar som finns för att använda musik som omvårdnadsåtgärd på boendet och öka personalens motivation att använda musik och sång i sitt arbete. Projektet ska avrapporteras till sommaren 2022.

Reflektion

På uppdrag från Stockholms stads äldreförvaltning har Stiftelsen Äldrecentrum arbetat vidare med att erbjuda grundläggande utbildning samt handledning för reflektionsledare. Under början av året avslutades en fördjupningskurs i reflektion med språkstödande inriktning. Vid kursstart uppgick antalet deltagare till 15, men tre av dem avbröt senare kursen på grund av Coronapandemin. De kvarvarande 12 fullföljde kursen. Efter avslutad kurs erbjöds deltagarna som vanligt handledning. Samtliga deltagare som fullföljde kursen deltog senare också i handledningen som genomfördes helt digitalt på grund av pandemin.

Hösten 2021 startades, på uppdrag av Stockholms stads äldreförvaltning, en ny grundläggande reflektionsutbildning som består av sju kursdagar (ett par kursdagar återstår under 2022). Utbildningen innehåller följande moment: Reflektion – definition och syfte, Reflektionsprocessen, Etik och reflektion, Bemötandefrågor inom äldreomsorgen, Kommunikation och språkets betydelse, Gruppen och grupprocesser, Ledarskap, Olika metoder, modeller och pedagogiska övningar för reflektion, samt Hemuppgifter och praktiska övningar med lokal arbetsgrupp på den egna arbetsplatsen. Deltagarna får individuell feedback.

En reflektionsledares uppgift är att leda reflekterande samtal på individ- eller gruppnivå. Reflektion ska vara målinriktad och genomföras med någon form av systematik och struktur där syftet är att komma bort från gamla tankemönster och ges möjlighet att i stället utveckla nya. Syftet kan också vara att söka lösningar på frågeställningar personalen ställs inför i arbetet. Den grundläggande kunskapen som behövs för att leda reflektion inom en verksamhet är kunskap om reflektion, kommunikation, grupper och grupprocesser samt ledarskap. Dessutom behövs kunskap om olika reflektionsmetoder/modeller och pedagogiska övningar och om hur de kan användas.

Stiftelsen Äldrecentrum fortsätter samarbetet med äldreförvaltningen när det gäller att delta i det nätverk som de anordnar för färdigutbildade reflektionsledare – Reflektionens dag. Under 2021 kunde Reflektionens dag inte genomföras på grund av pandemin. Den planeras in när tillfälle ges. Syftet är att det ska bli en årligt återkommande dag framöver för reflektionsledare och deras chefer.

Det har inkommit nya förfrågningar om kommande reflektionsutbildningar, handledning med mera. Både från Stockholms stads äldreförvaltning och från andra kommuner. Behovet av att personal får möjlighet att reflektera på sin arbetsplats bedöms vara stort.

Vidare arbetar Stiftelsen Äldrecentrum på uppdrag av och i samarbete med Stockholms stads äldreförvaltning med att kartlägga om och hur införandet av reflektion har skett i de enheter som har utbildat reflektionsledare under åren 2018–2020. Kartläggningen innebär även att undersöka vilken nytta reflektionsledarna, personalgrupperna och cheferna ser med reflektionen.

Hur gör evidens nytta för brukare? Balans mellan anpassning och följsamhet av evidensbaserade arbetssätt

Inom ramen för Fortes program om tillämpad välfärdsforskning driver Stiftelsen Äldrecentrum tillsammans med FoU nu och forskare på Karolinska institutet ett forskningsprojekt med titeln *Hur gör evidens nytta för brukare? Balans mellan anpassning och följsamhet av evidensbaserade arbetssätt*. Projektet syftar till att undersöka hur dilemmat kring balansen mellan anpassning och följsamhet till evidensbaserade arbetssätt hanteras i socialtjänsten och hur ett strukturerat reflektionsstöd kan påverka hanteringen.

Hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens insatser ska bygga på bästa tillgängliga kunskap och evidens. Det har emellertid visat sig att det kan vara svårt att införa och använda nya evidensbaserade arbetssätt, särskilt när insatsen inte kan genomföras i praktiken precis som det är tänkt. I sådana fall är ofta upp till de enskilda professionella att balansera följsamhet till metoden med nödvändiga anpassningar till det verkliga sammanhanget. Hur balansgången hanteras kan bli avgörande för vilka insatser som brukare erbjuds eller hur de genomförs. I förlängningen påverkar detta i vilken utsträckning socialtjänstens insatser är effektiva, jämlika, säkra och personorienterade.

I projektet utvecklas och testas ett arbetsmaterial för att stödja professionella i att reflektera kring anpassning och följsamhet vid införandet av nya arbetssätt. Under 2021 har den sista av tre workshopserier (å två workshoppar) genomförts. Workshopparna genomfördes digitalt via Zoom och deltagare var bland andra arbetsgrupper från beställarenheter i tio stadsdelar i Stockholms stad. Intervjuer med deltagare genomfördes under våren och nu pågår analys och skrivande av flera vetenskapliga artiklar baserade på data från workshopparna.

Under våren gjordes även datainsamling för ytterligare en studie inom projektet som syftar till att undersöka nyckelaktörers perspektiv på dilemman kopplade till implementering och tillämpning av hygienrutiner i hemtjänsten under coronapandemin. Chefer och medarbetare i förstärkningsteam i Stockholms stad (både kommunala och privata) samt MAS:ar intervjuades och analys av datamaterialet har påbörjats. Resultaten kommer att publiceras i form av en vetenskaplig artikel samt kommuniceras i samråd med äldreförvaltningen.

Parallellt fortlöper arbetet med en litteraturoversikt (scoping review) med fokus på hur anpassning och följsamhet beskrivs i den vetenskapliga socialtjänstlitteraturen.

Främja språkutvecklingen bland personal

I Stockholms stad pågår en språksatsning i syfte att kartlägga och främja språkutvecklingen bland personal inom äldreomsorgen. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum har under 2021 haft ett uppdrag att följa detta initiativ.

Målet med språksatsningen inom äldreomsorgen är att anställda ska förbättra sina språkkunskaper och att verksamheter ska utveckla arbetssätt för att skapa en inkluderande och språkutvecklande arbetsmiljö. Den övergripande målsättningen är att öka kvaliteten och patientsäkerheten inom äldreomsorgen.

Att följa språkinitiativet ger Stiftelsen Äldrecentrum möjlighet att knyta an till *SpråkSam*, ett tidigare projekt som vi har drivit. Detta projekt förvaltas i dag av Vård- och omsorgscollege, varför det varit både naturligt och mycket värdefullt att engagera dem i vårt arbete.

Slutsatsen i detta PM är att språksatsningen behövs, men att den rad frågor bör beaktas för att öka kvaliteten, exempelvis hur cheferna organiserar språksatsningen i sina respektive verksamheter och på vilket sätt de engagerar sig? Vilket ansvar och vilken roll har chefer för att driva och leda ett språkutvecklande arbete i sina verksamheter? Och hur ska chefer få kompetensen att kunna arbeta språkutvecklande?

Stockholms demensdag

Sedan tio år tillbaka har Region Stockholm ansvarat för en årlig demensdag för i första hand regionens egna anställda med inriktning mot demens. Stiftelsen Äldrecentrum har haft representanter med i arrangörsgruppen under alla år. När Regionen meddelade att de inte kommer fortsätta med demensdagen erbjöd sig Stiftelsen Äldrecentrum och Svenskt Demenscentrum att ta över ansvaret.

En arbetsgrupp med representanter från både Stiftelsen Äldrecentrum och Demenscentrum tog fram program, kontaktade föreläsare och bjöd in personal från regionen, men också vård- och omsorgspersonal från hela landet. Den 10 november anordnades Stockholms Demensdag som en digital konferens med cirka 500 deltagare. Föreläsningarna handlade bland annat om hälsoeffekter av covid-19 bland äldre, nationella riktlinjer för utredning av frontotemporal sjukdom och blodprov för diagnos av demenssjukdom. Hösten 2022 planeras för en fysisk konferens.

Rapporter publicerade i Stiftelsen Äldrecentrums rapportserie

Livet under första vågen. Vardagen under coronapandemin för personer 70 år och äldre i Stockholm. Åsa von Berens, Bettina Meinow, Lars Sonde, Lennarth Johansson (2021).

Ensamhet, volontärbete och internetanvändning bland äldre stockholmare. Data från baslinjemätningen Stockholm – Äldrevänlig stad. Lars Sonde, Lennarth Johansson, Åsa von Berens (2021).

Uppföljning av projekt Matlyftet i Stockholms stad. Lars Sonde, Åsa von Berens (2021).

Den övergripande organiseringen av samverkan under Coronapandemin – en första bild av läget sommaren 2020. Charlotta Ryd, Charlotta Nylén, Håkan Uvha-gen, Åsa Hedberg Rundgren (2021).

Vetenskapliga publikationer

Johansson T, Tishelman C, Cohen J, Eriksson LE, Goliath I. Continuums of change in a competence-building initiative addressing end-of-life communication in Swedish elder care. *Qualitative health research*. 2021 Aug;31(10):1904-1917. doi: 10.1177/10497323211012986

Nyström ME, Tolf S, Strehlenert H. Sense-making, mutual learning and cognitive shifts when applying systems thinking in public health – examples from Sweden: Comment on “what can policy-makers get out of systems thinking? Policy partners’ experiences of a systems-focused research collaboration in preventive health”. *International journal of health policy and management*. 2021;10(6):338-342. doi:10.34172/ijhpm.2020.106.

Nyström ME, Strehlenert H. Advancing health services collaborative and partnership research: Comment on “experience of health leadership in partnering with university-based researchers in canada – a call to ‘re-imagine’ research.” *International journal of health policy and management*. 2021;10(2):106-110. doi:10.15171/ijhpm.2020.16.

Kelfve S, Wastesson JW, och Meinow B. Educational differences in long-term care use in Sweden during the last two years of life. *Scandinavian journal of public health* 2021; <https://doi-org.proxy.kib.ki.se/10.1177/14034948211043658>

Johansson L (2021). The Long-term care system in Sweden. CRC 1342 Social policy country briefs, 20. CRC 1342 Global dynamics of social policy. Bremen.

Johansson L, Schön P (2021). MC COVID-19: Sweden. Country report to EU project on mechanisms of coordination between health and social care policy in 15 European countries. www.ilpn.uk

Johansson L, Sundström G (2021). Elderly care response to covid-19 in Sweden. Report to Korean research institute for health and social affairs (på koreanska).

Presentationer

Stiftelsen Äldrecentrum har presenterat projekt vid ett flertal tillfällen under 2021:

- Samsas presenteras på Läns gemensamt dialogforum 1/3 2021
- Presenterar preliminära resultat från projektet *Vi talar om livet*. Äldreomsorgsdagarna 15/10 2021, Älvsjömassan.
- Senior rådgivare inbjuden som talare vid The future road map for researchers within ageing and health.
- Panel discussion with Martin Hyde (Swansea university, UK), Lena Dahlberg (Dalarna university & Karolinska institutet), Ida Goliath (Karolinska institutet), Ingmar Skoog (University of Gothenburg) Moderators: Barbro Westerholm, member of parliament and Mascha Pauelsen, Luleå university of technology. SWEAH online milestone conference. Oktober 19–20 2021
- Preliminära resultat från REAGERA-S projektet presenteras på Operations kvinnofrids konferens, Länsstyrelsen.
- Föreläsningar inom området nutrition för äldre har getts vid två tillfällen arrangerade av Akademiskt primärvårdscentrum, APC: Inspirationseftermiddag med temat interprofessionellt samarbete inom hemrehabilitering, samt Hälsofrämjandedagen 2021, Tema Äldres hälsa.
- Framtidsrådslag – Corona och äldreomsorgen. Panelsamtal arrangerat av Socialdemokraterna (Dag Larsson). Medverkande från Kommunal, PRO, Vårdförbundet, SKR, Stiftelsen Äldrecentrum (videosamtal).
- Vård och omsorg om äldre. Föreläsning för utländska läkare.
- The Swedish model of evaluation of social services. Conference on quality in the centers of the social services systems. The Regional ministry of family and equal opportunities of the Regional government of Castile and Leon, Spain (video presentation).
- Matlyftet har presenterats för styrgrupp, FoU-råd och FoU-välfärds konferens.
- Effekter av covid-19-pandemin har presenterats och diskuterats med pensionärsrådet i Stockholm.
- I september gjordes ett kortare "expertinslag" i Stockholms lokala tv-nyheter i SVT om äldre och ensamhet
- Medverkat vid kursen "Life-course perspectives on ageing and health" inom masterprogrammet i folkhälsovetenskap, Stockholms universitet.
- Föreläsning + seminarium om hälsoutvecklingen i den äldre befolkningen samt äldreomsorgs- och sjukvårdsfrågor mot bakgrund av pandemin (fortbildning för journalister), Linnéuniversitetet Kalmar och Fojo medienstitutet.
- Granskning (peer review) av ett manuskript till den vetenskapliga tidskriften *Journal of The Academy of nutrition and dietetics*.

Samverkan regionala aktörer

Stiftelsen Äldrecentrum finns representerad i:

- Svenska palliativregistrets ledningsgrupp.
- Palliativt kunskapscentrums nystartade vetenskapliga råd.
- Funktionshindernätverket i Stockholm.
- Demensnätverket i Stockholm.

- RSS-nätverket för äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård.

Andra regionala samverkansparter

- Nestor FoU-center
- FOU nu
- FoU Nordost
- FoU Nordväst
- Akademiskt primärvårdscentrum (APC)
- Länsstyrelsen Stockholm

Samverkan nationella aktörer

- Stiftelsen Svenskt Demenscentrum
- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)
- Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
- Nationella nätverket för anhörigforskning, Anhörigas riksförbund
- Sweco

Samarbetspartners akademi

- Karolinska institutet (Aging research center, Department of medical epidemiology and biostatistics (MEB) forskargruppen SOLIID på Institutionen för lärande, informatik, management och etik (LIME))
- Stockholms universitet
- Ersta Sköndal Bräcke högskola
- Sofiahemmets högskola
- Linnéuniversitetet
- Institutet för gerontologi, Hälsohögskolan i Jönköping/Jönköping university
- Högskolan Kristianstad.
- Vrije universiteit, Bryssel, Belgien
- Rotterdam university, Nederländerna
- Western Sydney university, Australien
- Linköpings universitet: Institutionen för kultur och samhälle (IKOS), avdelningen för åldrande och social förändring, ASC
- Max-Planck institute for demographic research, MPIDR, Rostock, Tyskland

Revisionsberättelse

Till Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum, org.nr 802012-0948

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum för år 2021.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2021 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktör ansvarar även för den interna kontroll som denna bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig

felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum för år 2021.

Enligt min uppfattning har styrelseledamöterna och verkställande direktören inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktör i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller

- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Västerås den dag som framgår min elektroniska signering

Anders Rabb
Auktoriserad revisor

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2022-03-18 10:16:11 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: ANDERS RABB

Datum

Anders Rabb

Director

Leveranskanal: E-post